

A black and white photograph of a hand reaching down towards a reflection in water. The hand is positioned in the upper right quadrant, with fingers slightly curled. The water below is dark, and the reflection of the hand is visible, creating a symmetrical effect. The background is a light, textured surface, possibly a wall or a large sheet of paper.

„Lakoniškas,
su daugybe netikėtų
vingių ir, be to,
sąmojingas
psichologinis trileris.
Tikras skaitymo
malonumas.“

*Süddeutsche
Zeitung*

**SASCHA
ARANGO**

**TIESA
IR KITAS**

MELAS

I

Pragaištis. Užteko vien dirstelėti į nuotrauką ir slogi pastarųjų mėnesių nuojauta įgavo pavidalą. Embrionas gulėjo susirietęs lyg varliagyvis, vieną akį išmeigęs tiesiai į jį. O kas ten prie drakoniškos uodegos – koja ar čiuptuvas?

Labai retai kada gyvenime žmogus gali būti dėl ko nors visiškai tikras. Tačiau tą akimirką Henris pamatė ateitį. Šitas varliūkštis augs, taps asmenybe. Turės teisių, poreikių, uždavinės klausimų ir kada nors sužinos viską, ko reikia, kad taptų žmogumi.

Dešiniame ultragarso nuotraukos, dydžiu sulig atvir-laiškiu, krašte prie embriono matėsi pilka skalė, kairė-je – raidės, viršuje – data, motinos ir gydytojos pavardės. Henris nė kiek neabejojo, kad nuotrauka tikra.

Betė sėdėjo šalia automobilyje prie vairo ir rūkė. Jo akyse moteris pamatė ašaras, tad pridėjo ranką jam prie skruosto. Manė, kad tai džiaugsmo ašaros. O jis galvojo apie žmoną Martą. Kodėl ji negalėjo susilaukti nuo jo kūdikio? Kodėl jam dabar tenka sėdėti automobilyje su kita moterimi?

Jis niekino save, jautė gėdą, nuoširdžiai apgailestavo. Gyvenimas duoda tau viską – toks buvo Henrio devizas – tik niekada neduoda visko iš karto.

Buvo popietė. Nuo uolų pusės girdėjosi monotoniškas bangų mūšos šniokštimas, vėjas blaškė žoles, vis priplo-davo jas prie šoninių žalio subaru stiklų. Henriui terei-kėtų paleisti variklį, įminti greičio pedalą. Automobilis nurūktų per uolas ir pūkštelėtų į jūrą. Per penkias sekun-des viskas būtų baigta, smūgis juos visus tris nudėtų. Bet tektų atsikelti nuo keleivio sėdynės ir pasikeisti vietomis su Bete. Per daug veiksmo.

– Ką pasakysi?

Ką jis turėjo sakyti? Viskas susiklostė šitaip nelem-tai, tas padaras jos gimdoje jau tikrų tikriausiai krutėjo, o Henris gyvenime buvo išmokęs neištarti to, kas geriau turėtų likti nutylėta.

Per praėjusius metus Betė tik vienąsyk matė jį ver-kiantį – tuomet, kai jam buvo suteiktas Smito koledžo Masačusetse garbės daktaro vardas. Iki tol ji manė, kad Henris niekada neverkia. Vyras tykiausiai sėdėjo ant prieki-nės pasostės ir mąstė apie žmoną.

Betė pasilenkė virš pavarų svirties ir jį apkabino. Juodu tylėdami klausėsi vienas kito alsavimo, staiga Henris ati-darė keleivio dureles ir pravimo į žolę. Išvydo Martai pie-tums paruoštą lazaniją. Šioji priminė embriono kompotą iš mėsos spalvos tešlos gumulų. Tai matydamas užsprin-go ir ėmė baisiai kosėti.

Moteris nusispyrė batelius, iššoko iš automobilio, iš-traukė Henriį iš salono, apglėbė abiem rankomis per krū-tinę ir smarkiai spūstelėjo – šiek tiek lazanijos išlindo pro šnervę. Įstabu, kaip Betė nė nesusimąsčiusi padarė tai, ką reikia. Juodu stovėjo žolėje prie subaru, o vėjas it snaiges sklaidė aplinkui jūros putas.

– Nagi sakyk, ką dabar darysime?

Teisingas atsakymas būtų buvęs: mieloji, tai geruoju nesibaigs. Bet toks atsakymas sulaukia padarinių. Pakeičia aplinkybes arba visiškai pradangina reiškinius. Tada nėra apgailestavimas nieko nebepadeda. O argi kas nori pakeisti tai, kas gera ir patogiu?

– Važiuosiu namo ir papasakosiu viską žmonai.

– Tikrai?

Iš Betės veido išraiškos Henris suprato, kad ji sutriko, nustebo ir jis pats. Kodėl jis tą pasakė? Henris nebuvo linkęs perdėti, viską pasakoti nebuvo jokio reikalo.

– Ką reiškia – viską?

– Viską. Paprasčiausiai viską jai papasakosiu. Daugiau jokio melo.

– O jeigu ji viską tau atleis?

– Kaip galėtų?

– O kaip kūdikis?

– Tikiuosi, bus mergaitė.

Betė apkabino Henri ir pabučiavo į lūpas.

– Henri, tu moki būti nepakartojamas.

Taip, jis mokėjo būti nepakartojamas. Nuvažiuos dabar namo ir melą pakeis tiesa. Galų gale papasakos viską, be jokio pasigailėjimo, su visomis šlykščiomis smulkmenomis, na, gal ir ne su visomis, bet išklos esmių esmę. Turės kirsti iš pašaknų, pasipils ašaros, siaubingai skaudės, jam irgi. Bus sugriautas pasitikėjimas ir judviejų su Marta harmonija – bet tai bus ir išsilaisvinimas. Jis nebebus negarbingas šunsnukis ir jam nebereikės taip baisiai gėdytis. Privalėjo tai padaryti. Tiesa svarbiau už grožį, visa kita susiklostys savaime.

Jis apglėbė Betę per liauną liemenį. Žolėje pūpsojo

akmuo, didelis ir užtektinai sunkus mirtinam smūgiui. Reikėjo tik pasilenkti ir jį pakelti.

– Eikš, sėsk.

Jis klestelėjo prie vairo ir paleido variklį. Užuoat lėkęs pirmyn per uolas, įjungė atbulinę pavarą ir palengva nuvairavo subaru atgal. Vėliau suprato, kad tai buvo didžiulė klaida.

* * *

Siauras keliukas, išklotas skylėtomis betono plokštėmis, vos žiūrimas vinguriavo per tankų pušyną nuo uolų prie kelio į girininkiją, kur stovėjo jo automobilis, užsislėpęs po nukarusiomis šakomis. Betė nuleido šoninį stiklą, užsidegė dar vieną mėtinę cigaretę ir įtraukė dūmo.

– Juk ji nieko blogo sau nepadarys, ar ne?

– Nemanau.

– Kaip ji reaguos? Ar pasakysi jai, kad tai aš?

„Tu? O *kas* tu esi?“ – vos nepaklausė Henris, tačiau atsakė:

– Pasakysiu, jei pasidomės.

Marta, be abejo, pasiteiraus. Kiekvienas žmogus, išgirdęs, kad buvo nuolatos apgaudinėjamas, nori žinoti, kodėl, ar ilgai ir su kuo. Tai normalu. Apgavystė – mįslė, kurią trokštame įminti.

Betė padėjo ranką su smilkstančia tarp pirštų cigarete Henriui ant kelių.

– Mielasis, juk mudu saugojomės. Noriu pasakyti, juk nė vienas iš mūsų nenorėjo vaiko, ar ne?

Henris nebūtų galėjęs pritarti tam labiau ir nuoširdžiau. Taip, kūdikio jis nenorėjo, o juo labiau su Bete. Ji

buvo jo meilužė ir niekada nebus gera motina – to išvis nesugebėtų, juk per daug rūpinosi vien savimi. Jūdviejų vaikas suteiktų jai galimybę jį valdyti, ji nuplėštų jo maskuotę ir išsunktų iš jo paskutinius syvus. Vyras jau senokai svarstė, ar nebūtų geriau sterilizuotis, bet kažin kas neįvardijama jį nuo to vis sulaikydavo. Gal tai buvo noras kada nors susilaukti kūdikio su Marta.

– Jis kažkaip norėjo atsirasti, – reziūmavo Henris.

Betė nusišypsojo, jos lūpos virpėjo. Henris parinko tinkamą toną:

– Man regis, bus mergaitė.

Juodu išlipo, vėl apsikeitė vietomis. Betė atsisėdo prie vairo, apsiavė batelį, mechaniškai numynė greičio pedalą ir keliskart perjungė pavarą.

„Jis nesidžiaugia, – pagalvojo ji. – Bet ar ne per daug tikiuosi iš vyro, ką tik nusprendusio pakeisti savo gyvenimą ir nutraukti santuoką?“ Nors jūdviejų romanas truko ilgus metus, Betė nedaug ką žinojo apie šį vyrą, bet viena žinojo tikrai: Henris nėra šeimos žmogus.

„Ji nesitveria savo kailyje, – mąstė jis. – Betė negali tikėtis, kad dėl jos viską paaukosiu.“ Jis nė neketino iškeisti nerūpestingo atsiskyrėlio gyvenimo į šeimyninį, kam nebuvo tinkamas. Atlikus žmonai išpažintį tektų susikurti naują tapatybę. Reikėtų gerokai paplušėti, kad sulipdytų kitą Henriį, Henriį tik Betei. Vien ta mintis jį vargino.

– Gal man ką nors padaryti?

Henris linktelėjo:

– Liaukis rūkyti.

Betė dar sykį užtraukė dūmą ir sprigtelėjo cigaretę šalin.

– Bus baisu.

– Taip, bus baisu. Paskambinsiu, kai viskas baigsis.

Ji įjungė pavarą.

– Ar jau daug parašei romano?

– Nebedaug likę.

Jis pasilenkė prie moters ties atviromis durelėmis:

– Ar tu kam nors esi prasitarusi apie mudu?

– Visiškai niekam, – patikino ji.

– Kūdikis mano, ar ne? Turiu galvoje, jis tikrai yra, jis gims?

– Taip, jis tavo. Jis gims.

Ji atkišo šiek tiek pravertas lūpas bučiniui. Henris nenoromis pasilenkė, jos liežuvis įsiskverbė jam į burną it storas besriegis varžtas. Henris uždarė subaru vairuotojo dureles. Betė nuriedėjo girininkijos keliu vieškelio link. Vyras žvelgė jai pavymui, kol mašina išnyko. Tada batu užgesino Betės nebaigtą rūkyti į žolę numestą ir vis dar smilkstančią cigaretę. Jis ja tikėjo. Betė jam nemeluoja, tam jos vaizduotė per menka. Ji jauna ir sportiška, daug elegantiškesnė už Martą, graži ir ne tokia protinga, bet nenusakomai praktiška. O dabar laukiasi nuo jo, nė nereikia tėvystės testo.

Šaltas Betės pragmatizmas jau per pirmą susitikimą padarė Henriui išpūdį. Ji pasiimdavo viską, ko tik išigedavo. Sąmojinga, laibakojė, strazdanėlėmis nusėtomis krūtimis it apelsinai, žaliaakė garbanotais šviesiais plaukais. Per pirmą jų susitikimą vilkėjo suknelę su nykstančių rūšių gyvūnų atvaizdais.

Jų romanas prasidėjo pačią pirmą pažinties akimirką. Henriui nereikėjo stengtis, apsimetinėti, jai asistuoti, nereikėjo – kitaip, negu jau ne kartą – ką nors daryti, nes ji laikė jį genijumi. Todėl jai nė kiek netrukė tai, kad jis

vedęs ir nenori susilaukti vaikų. Priešingai. Viskas tebuvo laiko klausimas. Ji ilgai laukusi tokio kaip jis, tą atvirai pripažino. Jos galva, dauguma vyrų stokoja dydžio. Ką tai reiškė, ji neatskleidė.

Nuo to laiko Betė tapo vyriausiąja Moreanio leidyklos redaktore. Čia darbuotis pradėjo Knygų pardavimo skyriuje padėjėja, nors manė, kad tam yra per gera, mat jau anuomet buvo baigusi literatūros studijas. Dauguma seminarų buvo tikra nuobodybė, ir ji apgailėstavo nepasirinkusi teisės studijų, kaip buvo patarę tėvai. Ji išsilavinusi, o karjeros galimybės leidykloje ribotos. Per pietų pertraukas Betė įsigaudavo į leidyklos redaktorių kabinetus ieškodama lengvo skaitalo. Vieną dieną iš užsigulėjusios šūsnies leidyklon atsiųstų neužsakytų rankraščių iš gryno nuobodulio ištraukė Henrio mašinraštį ketindama nusinešti jį paskaitinėti į valgyklą. Henris buvo atsiuntęs tekstą be paaiškinimų, kaip knygų siuntą, mat taupė pašto išlaidas. Lig tol jam visą laik būdavo striuka su pinigais.

Betė perskaitė gal trisdešimt puslapių, pamiršo net valgyti. Paskui nuskubėjo į leidyklos įkūrėjo Klauso Moreanio kabinetą trečiame aukšte ir išbudino jį iš popiečio miego. Po keturių valandų pats Moreanis paskambino Henriui.

– Laba diena, skambina Klausas Moreanis.

– Tikrai? O Dieve!

– Jūs parašėte šį tą nuostabaus. Tikrai nuostabaus. Ar jau pardavėte kam nors teises?

Teisių jis nebuvo pardavęs. Pirmojo romano „Frankas Elisas“ visame pasaulyje buvo parduota dešimt milijonų egzempliorių. Trileris su, kaip sakoma, daug smurto ir

mažai taikingumo. Istorija apie autistą, kuris norėdamas rasti sesers žudiką tapo policininku. Šimtas tūkstančių egzempliorių buvo parduoti vos per vieną mėnesį ir kuo tikriausiai perskaityti. Gautas pelnas išgelbėjo Moreanio leidyklą nuo nemokumo. Dabar, praėjus aštuoneriems metams, Henris buvo bestselerių autorius, jo kūriniai išversti į dvidešimt kalbų, jis apdovanotas daugybe premijų ir dar bala žino kuo. Per tą laiką Moreanio leidykloje išėjo penki skaitomiausi jo romanai, pagal visus juos susukti filmai, pastatyti spektakliai, o „Frankas Elisas“ nagrinėjamas mokyklose per literatūros pamokas. Argi ne klasika? O Henris vis dar buvo vedęs Martą.

Be Henrio, tik Marta žinojo, kad jis nebuvo parašęs nė vieno tų romanų žodžio.